

Medalles de la sèrie «Compendi del numerari hispànic» editades pel C. F. N. de Barcelona

SEBASTIÀ DATZIRA I SOLER

L'any 1959, la Junta directiva de la secció numismàtica del Cercle Filatèlic i Numismàtic de Barcelona, acordà l'edició d'una sèrie de medalles que commemorés cadascuna d'elles els diversos períodes monetaris —simbologia, tipologia— de les diferents monedes que van ser encunyades a la península i als regnes i senyories dels quals els nostres monarques eren sobirans.

L'esperit dels homes que començaren l'edició d'aquesta sèrie medallística fou que, quan s'hagués acabat la seva publicació, el conjunt global reflectís una exposició completa de tota la numismàtica espanyola. Aquest pensament és palès des dels seus inicis i així la sèrie fou ja anomenada «Compendi del Numerari Hispànic».

Hem de fer notar que aquest esperit, una vegada enllestida la sèrie, s'ha portat a terme fidelment i cada medalla parla per ella mateixa del període numismàtic que commemora i és un estudi gairebé total de la simbologia i tipologia de les monedes que circulaven a l'època.

Altres medalles en les quals hi figura —com les que publiquem— el bust d'alguns dels nostres monarques, també han estat encunyades. No obstant, el criteri pel qual van ser editades, difereix sensiblement i encara que amb referència a l'anvers —bust del rei— hi podríem establir un cert paral·lelisme, no podem dir-ne el mateix del revers, el qual fa al·lusió a uns fets o situacions històriques del regnat que commemora, amb una marcada diferència amb les que seguidament descriurem i comentarem.¹

L'encunyació fou iniciada, com hem esmentat, l'any 1959 i va ser acabada l'any 1978. Anualment s'edità una medalla llevat de l'any 1971 en que

1. Ens referim a la sèrie «Colección de Retratos Monetarios de los Reyes de España», que amb tanta cura i honradesa històrica va editar la casa X. i F. Calicó de Barcelona. Hem de fer notar que aquesta sèrie inclou els monarques que regnaren des de la unió dels regnes peninsulars, a diferència de la que publiquem, que dona cabuda a totes les sèries des de l'antiguitat fins Alfons XIII.

se'n van batre dues —per raons de cronologia històrica— la de Josep Bonaparte i Ferran VII.

La sèrie consta de 21 peces i els trets comuns a totes elles son:

Disseny: Junta de la Secció Numismàtica.

Metalls: Plata i coure.

Diàmetre: 42 mm.

El pes, si no s'indica, és de 44 gr. aproximadament.

L'escultor de la núm. 1 a la núm. 10 va ser *Francesc Socies March*, i el de la núm. 11 a la núm. 21 *Alfons Ibáñez Tasso*.

L'encunyació fou portada a terme pels *Tallers Vallmitjana* de Barcelona.

Núm. 1. — *NUMISMATICA HISPANICA ANTIGA*. - Juny del 1959

A/ Cap d'home que mira a la dreta. Reproducció de l'anvers de les monedes de la seca ibèrica de LAIESKEN.²

R/ Llegenda interior en semicercle *NUMISMATICA HISPANICA*, en tres línies C.F.N. / MCMLIX / BARCELONA. El tot envoltat de sis símbols representatius de les diverses encunyacions a Hispania.

D'esquerra a dreta i des de la part inferior de la peça tenim:

Rosa. — Referent a les primeres encunyacions gregues a Roses.³

Dues tonyines. — Referents a la seca de Gades, al sud de la península.⁴

Cavall parat i palmera. — Encunyacions hispano-cartagineses.⁵

Esfinx. — De les monedes batudes a Càstul.⁶

Genet amb palma. — De les peces de tipologia ibèrica de la part nord-est peninsular.⁷

Toro. — Símbol que figura en monedes de diversos municipis de l'Espanya romana.⁸

A la esquerra Vallmitjana, a la dreta l'anagrama de l'escultor Francesc Socies March.

Núm. 2. — *NUMISMATICA MEDIEVAL*. - Juny del 1960

A/ Bust coronat del rei que mira a l'esquerra. Reproducció del bust del rei Martí l'Humà que apareix en un croat encunyat a la seca de Barcelona.⁹ A la dreta l'anagrama de l'escultor abans esmentat.

R/ Llegenda interior en semicercle *NVMISMATICA MEDIEVAL*, en tres línies C.F.N. / MCMLX / BARCELONA. El tot envoltat de vuit símbols. D'esquerra a dreta i des de la part superior de la peça observem:

2. L. VILLARONGA, *Numismática antigua de Hispania*, Barcelona, 1970, p. 130, núm. 299.

3. L. VILLARONGA, *op. cit.*, p. 99, núm. 180.

4. L. VILLARONGA, *op. cit.*, p. 101, núm. 190.

5. L. VILLARONGA, *op. cit.*, p. 107, núm. 208.

6. L. VILLARONGA, *op. cit.*, p. 145, núm. 332.

7. L. VILLARONGA, *op. cit.*, p. 180, núm. 575.

8. L. VILLARONGA, *op. cit.*, p. 282, núm. 1.077.

9. A. BADIA I TORRES, *Catàleg dels croats de Barcelona 1285-1706*, Barcelona, 1969, p. 90, tipus II.

Monograma cruciforme. — Forma el nom de la seca de Girona del trient d'or dels reis Ègica-Vítiza (695-702).¹⁰ Regne visigot.

Lleó. — Lleó entre rampant i passant a l'esquerra, similar —girat a la dreta— del que és present als diners de billó d'Alfons IX (1188-1230).¹¹ Regne de Lleó.

Escut, elm i cimera. — Símbol a l'anvers del timbre d'or, moneda valenciana d'Alfons IV (1416-1458).¹² Regne de València.

Creu a sobre d'una tija central i dues branques laterals. — Allusió als diners de billó de Sanç Ramires (1063-1094).¹³ Regne d'Aragó-Navarra.

Aguila amb les ales desplegadas. — Revers del pirral de plata batut a Sicília per Pere II el Gran (1276-1285) i Constança.¹⁴ Regne de Sicília.

Creu llatina amb bous i lleons. — Símbol que figura al revers del ral de plata encunyat per Ferran I (1412-1416) com a rei de Mallorca.¹⁵ Regne de Mallorca.

Inscripció àrab. — Paraules de l'Alcorà «Alhamdo lillahi/rabi/ l'alamina» —La lloança per Alà senyor dels mons—. Forma part de la primera àrea (anvers) d'un mig dirhem almohade d'Abu Muhammad Abd al-Mu'min de Jaén.¹⁶ Taifes almohades, segle XII.

Castell. — Castell de tres torres amb merlets, la central més alta, i que són separades per altres de més baixes —d'un sol merlet— les quals veiem també adossades a cada costat de les torres laterals. Referència al revers del diner de billó d'Alfons XI (1312-1350).¹⁷ Regne de Castella.

Núm. 3. — NUMISMATICA DELS REIS CATÒLICS. - Juny del 1961

- A/ Bust coronat del rei Ferran II que mira a la dreta, darrera la lletra B, marca de la seca de Barcelona, davant del coll l'anagrama de l'escultor. Llegenda circular escrita en caràcters gòtics i amb separació de les paraules per un cairó partit en aspa, NUM FERDINANDUS ET ELISABETH C.F.N. MCMLXI.

Bust inspirat en la peça d'or de doble principat de la seca de Barcelona.¹⁸

- R/ Bust coronat de la reina Isabel de Castella que mira a l'esquerra, darrera la lletra B, marca de la seca de Barcelona, davant del coll l'anagrama de l'escultor. La mateixa llegenda de l'anvers.

10. A. HEISS, *Descripción general de las monedas de los Reyes Visigodos de España*, París, 1872, lám. 11, núm. 6. MILES, *The Coinage of the Visigoths of Spain*, New York, 1952, núm. 461.

11. A. OROL PERNAS, *Acuñaciones de Alfonso IX*, Madrid, 1982, p. 37.

12. M. CRUSAFONT I SABATÉ, *Numismática de la Corona Catalano-Aragonesa Medieval (785-1516)*, Madrid, 1982, p. 300, núm. 406.

13. P. BELTRÁN VILLAGRASA, *Obra completa*, Zaragoza, 1972, vol. II, p. 424.

14. M. CRUSAFONT I SABATÉ, *op. cit.*, p. 210, núm. 172.

15. M. CRUSAFONT I SABATÉ, *op. cit.*, p. 284, núm. 366, C-2.

16. O. GIL FARRÉS, *Historia de la Moneda Española*, Madrid, 1976, p. 203.

17. F. ALVAREZ, V. RAMÓN y V. RAMÓN PÉREZ, *La Moneda Medieval Hispano-Cristiana*, Madrid, 1974, núm. 25-09.07.

18. *Catálogo de la Colección Numismática de Emilio Carles-Tolrà*, Barcelona, 1936, lám. 116, núm. 2.063.

El bust de la reina és el que figura a l'anvers de les peces de plata d'un carlí batudes a Nàpols durant els anys 1503-1504.¹⁹

Núm. 4. — *NUMISMATICA DE LA REINA JOANA A L'EMPERADOR CARLES I.* - Juny del 1962

A/ Busts coronats i afrontats de Carles i Joana amb un ceptre al mig. Darrera el bust de la reina Joana l'anagrama de l'escultor. Copiats de l'anvers de les monedes d'or de quatre principats de la seca de Barcelona.²⁰

R/ Llegenda interior en semicercle NVM.IOANNA PHS. ET CAROLVS, en tres línies C.F.N. / MCMLXII / BARCELONA. El tot envoltant de sis símbols. D'esquerra a dreta i des de la part superior de la peça hi veiem:

Columnes d'Hèrcules. — Columnes d'Hèrcules coronades, entre les canyes, cartela amb la llegenda PLVS OVL, a sota R. Revers del ral de quatre de Carles i Joana encunyat a Mèxic.²¹ Hem de fer notar que el símbol, com és descrit, no figura a les peces conegudes de la seca de Mèxic d'aquesta època.²² Províncies d'Amèrica.

Escut coronat de Catalunya-Aragó. — A sota de l'escut ARAGONUM. Existeix a les monedes d'or de cent ducats batudes a Saragossa a nom de Joana i Carles.²³ Regnes de la corona Catalano-Aragonesa.

Bastons de Borgonya en sautor amb el foguer. — Als tres espais buïts un lleó rampant, un castell i una magrana —regnes de Lleó, Castella i Granada—. Armes que figuren al revers de la peça de mig ral encunyada a Bruges per Felip el Bell i Joana l'any 1505.²⁴ Hem d'observar també que aquesta moneda no és donada com a existent²⁵ encara que sí la peça del valor d'un ral amb el revers de semblant simbologia. Països Baixos.

Moltó. — El moltó penja a l'extrem del collar de l'ordre del Toisó d'Or. Símbol que és present al revers de la moneda de plata d'un carlí a nom de Carles I encunyada a Nàpols.²⁶ Regne de les Dues Sicílies.

Aguila imperial bicèfala coronada. — Inspirada en la que figura en un triple escut de plata de la ciutat de Nimega batuda a nom de Carles V emperador.²⁷ Sacre Romà Imperi.

Castell. — Castell de tres torres merletades amb dues petites magranes als costats i el tot envoltant de punts, un petit aqüeducte a sota, marca de la seca de Segòvia. Copiat de l'anvers de la tarja de quatre, moneda de billó de Joana i Carles encunyada a l'esmentada seca.²⁸ Regnes de Castella-Lleó.

19. M. CRUSAFONT I SABATÉ, *op. cit.*, p. 378, núm. 625.

20. J. BOTET I SISÓ, *Les Monedes Catalanes*, Barcelona, 1911, vol. III, núm. 535.

21. T. DASÍ, *Estudio de los reales de a ocho*, València, 1950, vol. I, p. 95.

22. J. PELLICER I BRÚ, *El Medio Duro*, Barcelona, 1961, pp. 46-49.

23. A. HEISS, *Descripción general de las Monedas Hispano-Cristianas desde la Invasión de los Árabes*, Madrid, 1865, reimp. 1962, lám. 74, núm. 1.

24. T. DASÍ, *op. cit.*, vol. I, p. 41.

25. H. ENNO VAN GELDER, M. HOC, *Les monnaies des Pays-Bas Bourguignons et Espagnols 1434-1713*, Amsterdam, 1960, lám. 13, núm. 165.

26. A. HEISS, *op. cit.*, lám. 129, núm. 59.

27. A. HERRERA, *El Duro*, Madrid, 1914, lám. 54, núm. 4.

28. T. DASÍ, *op. cit.*, vol. I, p. 57.

Núm. 5. — NUMISMÀTICA DE FELIP II. - Juny del 1963

- A/ Bust coronat del rei que mira a la dreta. Aquest bust és el que figura a les monedes batudes al ducat de Brabant.²⁹
- R/ Llegendà interior en semicercle NVM.PHILIPPVS II, en tres línies C.F.N. / MCMLXIII / BARCELONA. En el camp l'anagrama de l'escultor a la dreta i sis símbols que d'esquerra a dreta i des de la part superior són:
- Castell.* — Merletat i vist a tres cares. Anvers de la moneda de billó de dos quarts de la seca de Granada.³⁰ Regnes de Castella-Lleó.
- Creu equilateral patada.* — En els buits primer i quart un anell i en els segon i tercer, tres punts. Revers dels croats encunyats a nom de Felip I a Barcelona.³¹ Principat de Catalunya.
- Arcàngel Sant Miquel.* — Amb una llança a les mans que la clava al drac que té als seus peus. Anvers de la moneda d'or anomenada «Angelot» batuda per Felip i Maria com a reis d'Anglaterra.³² Regne d'Anglaterra.
- Columnes d'Hèrcules.* — Columnes d'Hèrcules coronades i sostingudes sobre les ones del mar, al mig, entre les dues columnes, una P a sobre i un 4 a sota. Revers de les monedes de ral de quatre de la seca de Lima.³³ Províncies d'Amèrica.
- Sant Ambrós a cavall.* — Símbol que figura al revers de les peces de plata de mig ducató encunyades a la ciutat de Milà.³⁴ Ducat de Milà.
- Creu grega potaçada.* — És present al revers de les monedes que Felip encunyà com a rei de Portugal i correspon a la peça de plata anomenada tostao.³⁵ Regne de Portugal.

Núm. 6. — NUMISMÀTICA DE FELIP III I ALBERT I ISABEL.
Juny del 1964

- A/ Bust del rei que mira a l'esquerra, darrera el coll l'anagrama de l'escultor. Gràfila de punts. És el bust de Felip II de Catalunya que veiem representat a les monedes de plata de mig croat batudes a Barcelona.³⁶
- R/ Busts afrontats dels arxiducs d'Àustria Albert i Isabel de la faisó en què són representats a la moneda d'or anomenada Albertí, encunyada als Països Baixos.³⁷ A la dreta l'anagrama de l'escultor. A sobre i en tres línies, ALBERTVS / ET / ELISABET, a sota i també en tres línies, NVM.PHILIPPVS III / C.F.N. MCMLXIV / BARCELONA.

29. A. HEISS, *op. cit.*, lám. 170, núm. 36.30. A. HEISS, *op. cit.*, lám. 30, núm. 31.31. A. BADIA I TORRES, *op. cit.*, p. 171, tipus revers A.32. R. FRIEDBERG, *Gold Coins of the World*, Nova York, 1958, p. 208, núm. 80.33. J. PELLICER I BRÚ, *op. cit.*, p. 113.34. *Corpus Nummorum Italicorum*, vol. V, lám. 15, núm. 12.35. J. PELLICER I BRÚ, *op. cit.*, p. 122.36. A. BADIA I TORRES, *op. cit.*, p. 175.37. H. ENNO VAN GELDER, M. HOC, *op. cit.*, lám. 24, núm. 286.

Núm. 7. — *NUMISMÀTICA DE FELIPE IV.* - Juny del 1965

- A/ Bust del rei que mira a la dreta, al davant del coll, l'anagrama de l'escultor. Anvers que figura a les monedes de plata d'un escut batudes a la seca de Milà.³⁸
- R/ A l'esquerra, escut imperial, copiat del que hi ha a les peces d'or de 100 escuts encunyades a la seca de Segòvia.³⁹ A la dreta escut coronat de Catalunya sobre la creu de Santa Eulàlia. Es volgué representar i commemorar tot el que històrica i numismàticament significà l'aixecament i la guerra de separació (1640-1652) per Catalunya. L'esmentat escut és a l'anvers de les monedes de cinc rals encunyades arreu del Principat al curs dels primers anys de guerra.⁴⁰ A l'exerg, llegenda en tres línies, NVM.PHILIPPVS IV / C.F.N. MCMLXV / BARCELONA.

Núm. 8. — *NUMISMÀTICA DE CARLES II.* - Juny del 1966

- A/ Bust coronat del rei que mira a la dreta. Copiat de l'anvers de la moneda de plata d'un ducat batuda a Nàpols l'any 1693.⁴¹
- R/ Composició inspirada en les monedes de la seca de Potosí⁴² on hi veiem, a sobre les ones del mar les columnes d'Hèrcules acabades amb sengles florons i ambdues coronades. Inscripcions en tres línies C F N / PLV SVL TRA / TV enllaçades, 1966, FSM enllaçades.⁴³ Gràfila de punts i llegenda circular —estrella NUMISMÀTICA + corona que trenca la llegenda + CAROLUS II estrella BARCELONA.

Núm. 9. — *NUMISMÀTICA DE FELIP V, LLUÍS I I CARLES III, ARXIDUC D'ÀUSTRIA.* - Juny del 1967

- A/ Busts sobreposats de Felip V i Lluís I que miren a la dreta. A la dreta anagrama de l'escultor. El bust de Felip V figura a la moneda de plata de ral de vuit de la seca de Madrid batuda l'any 1709.⁴⁴ El bust de Lluís I és el de la medalla de proclamació encunyada a Barcelona⁴⁵ en la qual, però, el cap del rei mira a l'esquerra.
- R/ Bust del rei Carles III arxiduc d'Àustria que mira a la dreta. A la dreta l'anagrama de l'escultor. Bust copiat de la medalla de proclamació batuda a Madrid l'any 1706.⁴⁶ A l'exerg i en cinc línies C.F.N. NVM. / PHILIP.V-CAROLVS.III / MCMLXVII / BARCELONA. A sota una estrella de vuit puntes.
- El pes d'aquesta medalla és de 51 gr. aproximadament.

38. *Corpus Nummorum Italicorum*, vol. V, làm. 21, núm. 4.

39. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *Monedas Españolas desde Felipe II a Isabel II, 1556 a 1868*, Barcelona, 1982, p. 111.

40. J. PELLICER I BRÜ, *Los Reales de a Cinco*, Barcelona, 1965.

41. *Corpus Nummorum Italicorum*, vol. XX, làm. 18, núm. 5.

42. H. F. BURZIO, *Diccionario de la Moneda Hispanoamericana*, Santiago de Xile, 1956, làm. 69, núm. 599.

43. TV —Tallers Vallmitjana—, FSM —Francesc Socies March.

44. J. DE YRIARTE, L. LÓPEZ-CHAVES, *Catálogo de los Reales de a ocho Españoles*, Madrid, 1965, p. 75, núm. 322.

45. A. HERRERA, *Medallas de Proclamación y Juras de los Reyes de España*, Madrid, 1882, làm. 8, núm. 1, p. 41.

46. A. HERRERA, *op. cit.* nota 45, làm. 8, núm. 1, p. 45.

Núm. 10. — NUMISMÀTICA DE FERRAN VI. - Juny del 1968

- A/ Bust del rei que mira a la dreta, al davant del coll l'anagrama de l'escultor. És el que figura a les monedes d'or de vuit escuts de la seca de Lima.⁴⁷
- R/ En el camp, escuts copiats de les monedes de coure —ardits— encunyats a Barcelona.⁴⁸ A sobre llegenda semicircular NUM. FERDINANDUS VI. A sota, i en quatre línies C.F.N. / MCMLXVIII / BARCELONA / estrella de vuit puntes.

Núm. 11. — NUMISMÀTICA DE CARLES III. - Juny del 1969

- A/ Bust del rei que mira a la dreta, al davant del pit, l'anagrama de l'escultor —Alfons Ibáñez Tasso—. Bust imitat de la peça de vuit maravedís de la seca de Segòvia.⁴⁹
- R/ Quadrat en relleu, situat en cairó, als angles del qual hi tenim representats els símbols següents:
- Angle superior, mantell coronat amb el lema en tres línies AVREVS / MOX / ADERIT. Revers de la moneda de plata d'un carlí encunyada a Parma per l'infant Carles de Borbó Farnesi —futur Carles III— com a duc de Parma.⁵⁰
- Angle inferior, sobre les ones del mar, les columnes d'Hèrcules coronades amb el lema PLVS VLTRA, entre les columnes dos globus terrestres coronats. Al·lusió a les peces de plata de ral de vuit encunyades a les diferents seques d'Amèrica.⁵¹
- Angle de la dreta, àguila coronada, símbol que figura al revers de les monedes que Carles encunyà com a rei de Nàpols i Sicília (1734-1759) abans de ser rei d'Espanya.⁵²
- Angle de l'esquerra, escut de Navarra coronat amb una P i una A adossades a esquerra i dreta de l'escut respectivament. Revers de les peces de quatre maravedís encunyades a Pamplona i amb el numeral VI com li corresponia a aquest monarca en el reialme navarrès.⁵³
- Al centre del quadrat, la creu anomenada de l'infant Pelai, al mig l'escudet dels borbons, en el buits primer i quart un castell i en els segon i tercer un lleó. És el revers de les monedes de coure que amb els valors de vuit, quatre, dos i un maravedís foren batudes a la seca de Segòvia.⁵⁴ A cadascun dels costats del quadrat, la llegenda NUMISMÀTICA / CAROLVS III / C.F.N. 1969 / BARCELONA. Pes de la medalla en plata: 42 gr. i en coure: 50 gr., aproximadament.

47. L. LÓPEZ-CHAVES, *Catálogo de la Onza Española*, Madrid, 1961, p. 48.

48. J. BOTET i SISÓ, *op. cit.*, vol. III, núms. 1.020 i 1.022.

49. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 345.

50. *Corpus Nummorum Italicorum*, vol. IX, lám. 34, núm. 16.

51. J. DE YRIARTE, L. LÓPEZ-CHAVES, *op. cit.*

52. R. SPAHR, *Le Monete Siciliane dagli Aragonesi ai Borboni (1282-1836)*, Palerm, 1959, lám. 29, núm. 13.

53. R. DE FONTECHA Y SÁNCHEZ, *La Moneda de vellón y cobre de la Monarquía Española (1516-1931)*, Madrid, 1968, p. 301.

54. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 345.

Núm. 12. — *NUMISMÀTICA DE CARLES IV.* - Juny del 1970

- A/ Bust del rei que mira a la dreta, al davant la marca de l'escultor. És copiat del que figura a les monedes de plata de ral de vuit encunyades a les seques de Madrid i Sevilla.⁵⁵
- R/ Reproducció en relleu de l'anvers i revers de la medalla que amb valor d'un ral fou batuda amb motiu de la proclamació del rei a la ciutat de Mèxic.⁵⁶ A sobre, en dues línies, NVM / CAROLVS IV, a sota, en tres línies, C.F.N. / BARCELONA 1970 / estrella de vuit puntes. Pes de la medalla en plata: 44 gr. i en coure: 52 gr. aproximadament.

Núm. 13. — *NUMISMÀTICA DE JOSEP BONAPARTE.* - Juny del 1971

- A/ Bust del rei que mira a l'esquerra. És el que figura a les monedes de plata batudes a les seques de Madrid i Sevilla.⁵⁷
- R/ Escut caironat de Barcelona al mig d'una corona d'alzina, copiat de les monedes de cinc pessetes encunyades a Barcelona els anys de l'ocupació francesa (1808-1814).⁵⁸
Llegenda circular NVM. IOSEPH. NAP. C.F.N. BARCELONA 1971.
Pes de la medalla en plata: 47 gr. i en coure: 50 gr. aproximadament.

Núm. 14. — *NUMISMÀTICA DE FERRAN VII.* - Juny del 1971

- A/ Busta llorejat del rei que mira a la dreta. Imitat de la peça de vint rals de l'any 1833 encunyada a Madrid i que és considerada com a prova d'encuny car la mort del rei impedí la seva fabricació normal.⁵⁹
- R/ Al centre l'escut coronat de la ciutat de Barcelona rodejat per dues branques de llorer. Figura al revers de les peces de sis i tres quarts de l'any 1823 batudes a l'esmentada ciutat.⁶⁰
A l'entorn d'aquest escut central i d'esquerra a dreta hi ha representats els símbols següents:
Escut coronat de Catalunya de la manera com és representat a les monedes de cinc pessetes encunyades a Tarragona l'any 1809.⁶¹ Escut caironat de Ciutat de Mallorca que fou punxonat a les peces octogonals de trenta sous de plata de l'any 1808.⁶²
Escut de la ciutat de Lleida com figura representat a les monedes de cinc pessetes de l'any 1809 batudes a l'esmentada ciutat.⁶³
Escut caironat i coronat de la ciutat de València amb dues eles

55. J. DE YRIARTE, L. LÓPEZ-CHAVES, *op. cit.*, pp. 78 i 232.

56. A. HERRERA, *op. cit.*, nota 45, lám. 62, núm. 164.

57. J. DE YRIARTE, L. LÓPEZ-CHAVES, *op. cit.*, pp. 79 i 233.

58. E. GOIG, *La Moneda Catalana de la Guerra de la Independencia (1808-1814)*, Barcelona, 1974, pp. 74 i següents.

59. J. DE YRIARTE, L. LÓPEZ-CHAVES, *op. cit.*, p. 84.

60. J. BOJET I SISÓ, *op. cit.*, vol. III, núms. 1.080 i 1.081.

61. E. GOIG, *op. cit.*, p. 228, núm. 112.

62. J. DE YRIARTE, L. LÓPEZ-CHAVES, *op. cit.*, p. 141.

63. E. GOIG, *op. cit.*, p. 228, núm. 50.

adossades una a cada costat. Revers de les peces de plata de quatre rals encunyades l'any 1823.⁶⁴

Escut de Navarra al centre d'una creu coronada, als buits inferiors dues pes. Copiat de les monedes de coure que amb el numeral III —Ferran III— foren batudes en els valors de sis, tres, un i mig maravedisos.⁶⁵

Dues efes afrontades i enllaçades, el numeral VII al mig i el tot coronat. Revers de les peces de coure encunyades a la seca de Mèxic els anys 1814, 1815, 1816 i 1821.⁶⁶

F.7.º sota corona. Punxó que es va fer servir a la seca de Manila com a contramarca i a fi de donar curs legal per les illes Filipines a les monedes de ral de vuit o similars de procedència americana.⁶⁷

A l'exerg i en tres línies NVM.FERDINANDVS VII / C.F.N. BARCELONA / 1971.

Pes de la medalla en plata: 46 gr. i en coure: 48 gr. aproximadament.

Núm. 15. — *NUMISMATICA D'ISABEL II.* - Juny del 1972

A/ Bust de la reina que mira a la dreta. Copiat de la moneda de vint rals de l'any 1850 encunyada a la seca de Madrid.⁶⁸

R/ Al centre l'escut coronat de Catalunya amb dues branques d'alzina als costats i el tot envoltat d'una gràfila formada per flors de lis i punts. Revers de les peces d'una pesseta batudes a Barcelona els anys 1836 i 1837.⁶⁹

Llegenda circular separada per tres escuts, NVM escut ISABEL II escut BARCELONA escut C.F.N. en punta 1972 amb dues estrelles de vuit puntes a cada costat.

Els escuts que separen la llegenda són d'esquerra a dreta i des de l'inferior, el que figura al revers de les monedes de coure del sistema de «dècimes de ral» encunyades els anys 1848, 1850, 1851, 1852 i 1853,⁷⁰ a continuació el que es féu servir a les del sistema «cèntims de ral» batudes també en coure dels anys 1854 al 1864⁷¹ i finalment, hi tenim representat l'escut que es va emprar a les monedes així mateix de coure de l'últim dels sistemes, el dels «cèntims d'escut» el qual tingué vigència de l'any 1866 al 1868.⁷²

Pes de la medalla en plata: 50 gr. i en coure: 51 gr. aproximadament.

Núm. 16. — *NUMISMATICA DEL GOVERN PROVISIONAL.* - Juny del 1973

A/ Figura de dona vestida amb túnica, dempeus, lleugerament girada a l'esquerra, amb el cap de perfil, el seu braç dret estès i el braç

64. J. J. RODRÍGUEZ LLORENTE, *Catálogo de los Reales de a dos Españoles*, Madrid, 1965, p. 108, núm. 634.

65. R. DE FONTECHA Y SÁNCHEZ, *op. cit.*, p. 302 i següents.

66. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 461.

67. J. DE YRIARTE, L. LÓPEZ-CHAVES, *op. cit.*, p. 252.

68. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 472.

69. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 476.

70. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 489.

71. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 490.

72. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 491.

esquerre al llarg del cos amb una branca d'olivera a la mà. Figura que vol representar Espanya i que té als seus peus al davant Gibraltar i al darrera els Pirineus. Llegenda en semicercle BARCELONA entre dues estrelles de vuit puntes. A l'exerg 1973. Motiu copiat de la moneda d'or de cent pessetes encunyada l'any 1870.⁷³

- R/ Aqueducte de Segòvia envoltat d'una corona de llorer. Revers de la moneda de coure de 25 mil·lèsimes d'escut de l'any 1868.⁷⁴ Llegenda circular NUM.G.PROVISIONAL C.F.N., a la part inferior estrella de vuit puntes.

Pes de la medalla en plata: 43 gr. i en coure: 52 gr. aproximadament.

Núm. 17. — *NUMISMÀTICA D'AMADEU I.* - Juny del 1974

- A/ Bust del rei que mira a l'esquerra. Copiat de la moneda de cinc pessetes de plata de l'any 1971.⁷⁵

- R/ Escut ovalat d'Espanya amb l'escudet de la casa de Savoia, envoltat del toisó d'or a dins d'un mantell d'ermíni, el tot coronat. Revers de la peça d'or de cent pessetes de l'any 1971.⁷⁶ Llegenda circular NVM. AMADEO I C.F.N. BARCELONA 1974 entre dues estrelles de vuit puntes.

Pes de la medalla en plata: 45 gr i en coure: 47 gr. aproximadament.

Núm. 18. — *NUMISMÀTICA D'ALFONS XII.* - Juny del 1975

- A/ Bust del rei que mira a l'esquerra segons el disseny de l'anvers de les monedes de plata de cinc pessetes dels anys 1882 al 1885.⁷⁷

- R/ Escut reial d'Espanya amb l'escudet de la casa de Borbó, envoltat del toisó d'or a dins d'un mantell d'ermíni, el tot coronat. Revers de les monedes d'or de 25 pessetes.⁷⁸ Llegenda circular NVM. ALFONSO XII BARCELONA C.F.N. 1975 entre dues estrelles de vuit puntes.

Pes de la medalla en plata i en coure: 40 gr. aproximadament.

Núm. 19. — *NUMISMÀTICA D'ALFONS XIII.* - Juny del 1976.

- A/ Bust del rei que mira a l'esquerra. Copiat de l'anvers de la moneda de plata de 50 cèntims de l'any 1926.⁷⁹

- R/ Escut reial d'Espanya com és representat a les monedes d'or de cent pessetes de l'any 1897.⁸⁰ Llegenda circular NVM. ALFONSO XIII C.F.N. BARCELONA 1976 entre dues estrelles de vuit puntes.

Pes de la medalla en plata: 44 gr. i en coure: 49 gr. aproximadament.

73. R. DE FONTECHA Y SÁNCHEZ, *La Moneda Española Contemporánea*, Madrid, 1967, p. 19.

74. R. DE FONTECHA Y SÁNCHEZ, *op. cit.*, nota 53, p. 221.

75. R. DE FONTECHA Y SÁNCHEZ, *op. cit.*, nota 73, p. 30.

76. Id. p. 31.

77. Id. p. 42.

78. Id. p. 40.

79. Id. p. 56.

80. Id. p. 50.

Núm. 20. — *NUMISMATICA DE CARLES V.* - Juny del 1977

- A/ Bust del rei, amb corona de llorer, que mira a la dreta. És el bust que figura a les peces de coure de sis quarts encunyades a la ciutat de Berga l'any 1840.⁸¹
- R/ Escut caironat i coronat de Catalunya, a l'exerg BGA. Copiat del revers de la moneda abans esmentada. Al costat de l'escut 19 77. Llegendà circular NVM. CAROLVS V BARCELONA C.F.N., a sota del mot Carolvs 1833-1855.
Pes de la medalla en plata: 42 gr. i en coure: 50 gr. aproximadament.

Núm. 21. — *NUMISMATICA DE CARLES VII.* - Juny del 1978

- A/ Bust del rei, amb corona de llorer, que mira a la dreta. Copiat de les peces de plata que amb el valor de cinc pessetes, foren encunyades a Brusselles.⁸²
- R/ Anagrama de Carles VII coronat i que figura a l'anvers de la moneda de 50 cèntims de plata de l'any 1876 batuda també a la ciutat de Brusselles.⁸³
Llegendà circular NVM.CAROLVS VII C.F.N. BARCELONA 1978, entre dues estrelles de vuit puntes.
Pes de la medalla en plata: 40 gr. i en coure: 44 gr. aproximadament.

81. X. CALICÓ, F. CALICÓ, J. TRIGO, *op. cit.*, p. 497.

82. R. DE FONTECHA Y SÁNCHEZ, *op. cit.*, nota 73, p. 85.

83. R. DE FONTECHA Y SÁNCHEZ, *op. cit.*, nota 73, p. 87.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21